

Pomladni spomini.

(Nabral *Angelar Zdénčan.*)

III.

M zadregi sem, kaj bi vam napisal, mladi prijateljčki, da bi me poslušali radi in s pridom. Saj je bila pomlad že opeta in opisana velikokrat, zlasti v mladinskih spisih; in različni spomini mi silijo v glavo iz one lepe, cvetne dôbe, da sam ne vem, katerega bi si izbral ...

A pač! O pravem času mi je še prišlo na misel. Kaj, ko bi katero rekel o tobaku? Vi se spogledujete, zmajujete z glavicami, kaki deklici že morda slabo prihaja, češ, kaj tacega pa še ne: o tobaku nam še ni nihče pridigal. In ravno zato, ker se je še doslej tako malo govorilo o tej nesrečni navadi, ki se razširja tudi med mladino, se mi zdi potrebno izpregovoriti. Sicer ne bo to pomladen (prijeten) spomin, a bolje je, da se prej pové kot kesnò.

Precej let je že, odkar se je razpasla ta zlà navada med mestno mladino in zadnja leta se širi tudi med kmetsko mladež. Vzroka dovolj, da se mladina resno posvari.

Vi ne poznate Mlakarjevega Štefana? Seveda ga ne, saj je že dolgo, kar je slekel šolske hlače, odložil pastirsko palico, in vrgel v kót abecednik, računico in tablico. Vi ga torej ne morete poznati, ali jaz ga poznam dobro in rad ga imam in zveselim se, kadar ga vidim. Saj je dober in priden ta Mlakarjev Štefan, in vem, da bi se kmalu spoprijateljili. Za vse ga imam rad, samo za nekaj ne ker me je navadil kajenja. Ali ne zgrozite se! Kakor hitro sem se navadil, tako hitro sem se tudi odvadil in samo jedna nesreča me je izmodrila. Dovolite, da jo vam povem.

Mlakarjev (jaz sem mu rekel Štefnač, in nič ni bil hud tega imena) je znal že prej dobro kaditi, ko se še meni sanjalo ni o tobaku. In žal, stara navada je železna srajca, še sedaj kadi, in marsikak goldinar je že poromal v teh letih iz njegovega žepa v „opaldo“.

S. Gregorčičeva knjižnica Ljubljana.

Tudi meni se je vedno posebno imenitno zdelo, ko sem gledal ob nedeljah fante pred cerkvijo, ki so si zažigali kratke in dolge smodke. Svalčic (cigaret) pa takrat še ni bilo v naših krajih. Ej, sem si mislil, kdaj bo tisti srečni čas, da si bom smel jaz zažgati tako-le kot ti fantje ...!

Ker si nisem smel tega dozdevnega razkošja privoščiti očitno, sem to poskušal na skrivaj. In veste, kaj sem kadil? Vem, da ne uganete, če vam tudi obljubim pet „Vrtcev“ zastonj. Listje ... ne? Pa kakšno...? Leskovo listje, prav pravo leščevino. Štefan jo je kadil že par let pred menoj, ker je bil nekako za toliko starejši. Ker sva blizu skupaj pasla, sva se sešla večkrat in tudi večkrat kurila. In on je po navadi kadil, kadar sva imela ogenj.

„Pa še meni naredi jedno!“ mu rečem nekega dne. Pogleda me s svojimi malimi očmi, raztegne usta v dobrovoljen smehljaj in vpraša: „Ali boš?“

„Bi“, odvrnem. In prvi padec je bil storjen. — Oni pa gre k bližnji leski, natrga nekaj širokih, lepih listov, katere dene potem na žrjavico, da so tako zveneli in se osušili, da so se dali radi zdrobiti. Te je zdrobil in drobce — naš tobak — zavil v svež leskov list: in smodka je bila gotova. S kakim veseljem sem jo kadil, ne pomnim več, a gotovo je bila velika radost zame kaditi neukusno, leščevo smodko ...

Kadarkoli se domislim na to prvo kajenje, me posili smeh, in prav od srca se smejem otroškim neumnostim.

Ali kmalu bi ne bila zame več to otroška neumnost, ampak resna nesreča. Ko sem namreč okusil dehtečo smodko, sem moral potlej vsaki dan kaditi. In „Štefnač“ se je prav veselil mojega napredka. Napredoval sem pa v resnici, da sem se navadil kmalu tudi sam delati in pridelovati tobak. Ali Štefana nisem mogel tako kmalu doseči. On je imel tudi lepo porcelanasto pipico, kakoršne jaz nisem premogel. Pa glej je sreče! Ko sem jedenkrat brskal po omarici doma, sem našel med starimi žreblji — oh — majhno, lepo pipico. Kdo je bil srečnejši od mene? Nihče na svetu. Sedaj se ne bo več baharil Stefan s svojo pipico, saj jo bom jaz tudi imel.

Slovesen dan je bil, ko sva prvič oba iz pipic kadila. Slovesen, žalosten, pa tudi koristen. Zgodilo se je pa tako-le:

Doma niso še nič vedeli o mojih najnovejših pridobitvah na polju izkušnje in učenosti. Niso še vedeli, da sem postal tako učen, da znam kaditi. In čudno, nič se nisem bahal, kaj že vse znam, ampak lepo tiho sem bil in skrivaj kadil. Tudi gospodu učitelju še nisva nič povedala, kaj vse znava. Morda se nama ni zdelo prav varno. Ali nesreča — ali sreča — je hotela, da se je najina učenost razglasila tudi med druge.

Bil je lep majnikov dan.

Zgodaj v jutro pride k meni Štefan in mi tako skrivnostno pomiga, da sem precej znal, da ima nekaj posebnega. Napraviva se v šolo, do katere sva imela precej daleč. Pozabila nisva i svojih pipic, kakor bi bili bolj potrebni kot abecednik. Zunaj vasi pa začne Štefan:

„Glej, pravi tobak! Danes ga bova vsak jedno pipico.“ Zasvetil se mi je sreče obraz, ko sem zagledal pravcati tobak. Ne maram preiskovati, kje ga je dobil, da mi ne bo očital, da opravljam ali celo obrekujem. Tobak je bil tu, in nabasala sva si ga in kadila veselo in spuščala velike dimove kolobarje v jutranji zrak. Ko sva tako brezskrbno kadila, nisva zapazila ženske, ki je šla za nama. Bila je stara Ograjerica. Naju je pa precej nekaj tako čudno zbudlo pri srcu, in precej sva slutila, da ne bo dobro. In res ni bilo. Hujši oblaki nesreče so se zbirali nad nama, kakor so bili prejšnji, katere sva spuščala v zrak. Lahko bi se bila tolažila s preprosto pesmico:

Lisica, lisjak
Sta pila tobak,
Tobaka ni b'lo,
Sta pila vodo.

Tudi nama se je obetala voda — solzé iz očíj. Stara je bila Ograjerica, vendar je imela hitre noge in gladko govorico. Ko sva došla potrta v šolo, je gospod učitelj že vse vedel. Kako nama je utripalo burno srce, ko sva morala izložiti vse stvari iz svojih žepov. Rdeč pipec, nekaj rjavih peres, dva krajcarja,

pet gumbov in nekaj vrvic sva spravila na klop pred radovednim učiteljem. A gospod je le še dalje v naju silil. In naposled sta zagledali beli dan najini pipici. Poslednjikrat sva oči uprla v svoji prijateljici . . . in izginili sta nama v širokem učiteljevem žepu. To je bila moja prva in zadnja pipa.

Učitelj nam je pa še ostro govoril, karal, svaril in prosil, naj se varujemo tega strupa. In zdi se, da je pomagalo. Odtlej nisem nikdar več kadil. Žal, da je Štefan še, kakor sem že omenil. Vsi se nikoli ne poboljšajo. In če bo polovici mojih mladih čitateljev, ki so morda že udani tej strasti, pomogel moj spis, bom zadovoljen. Za drugo polovico nepoboljšljivcev bom pa drugo leto nadaljeval. Dótlej pa večkrat premislite, da je tobak strupena rastlina, in da je zapoved: ne ubijaj, ne sebe, ne bližnjega — božja zapoved.

Samoglasniki.

A, a, a!
V nebesih sem doma.
Tam pri Jezusu, Mariji,
Vseh svetnikov domačiji.
A, a, a!
V nebesih sem doma!

E, e, e!
Na kvišku le srce!
Tamkaj minejo bridkosti,
Tamkaj vir je vse sladkosti.
E, e, e!
Na kvišku le srce!

I, i, i!
Kako me veseli!
Tam bom našel sestre, brate,
Videl angeljčke krilate.
I, i, i!
Kako me veseli!

O, o, o!
Kako bo to lepo!
Božje gledati obličje,
Nedosežno lepoticje.
O, o, o!
Kako bo to lepo!

U, u, u!
Bodi čast Bogu!
Ki nas za nebesa vstvaril
In jih vrednim bo podaril.
U, u, u!
Bodi čast Bogu!

Radoslav.

